ESBJERG

BY- OG
ERHVERVSØKONOMISKE
OVERSIGTER

2. Aargang

Nr. 2 . Juni 1942

Silo til Hampeskæver . Esbjerg Tovværksfabrik.

Som den nye By er Esbjerg blandt andet karakteriseret ved, at der stadig er Grøde i Byens Erhvervsliv. Det giver sig blandt andet til Kende ved den stadige Oprettelse af nye Virksomheder paa det Omraade, hvor Byen først i de senere Aar er kommet med, Haandværk og Industri. Hovedartiklen i dette Nummer handler om Udviklingen indenfor Esbjergs Haandværk og Industri og om Mulighederne for Esbjerg som Industriby, de lokale Muligheder, Stillingen overfor det regionale Marked og Esbjerg som Placeringssted for Landsindustri.

Esbjerg og Industrien.

Udviklingen har i de senere Aar tvunget vort Land til en stadig højere Grad af Selvforsyning. Samtidig med Lukningen af Grænserne mellem Landene er nye Virksomheder vokset op herhjemme, og vi er blevet i Stand til at fremstille en lang Række af de Varer indenfor Landets Grænser, som vi før maatte indføre fra andre Lande. Gode danske Produktioner er vokset op, og Mottoet „Dansk Arbejde" har vundet Forstaaelse i vide Kredse af Befolkningen.

For Esbjergs Vedkommende har denne Udvikling maaske været knapt saa følelig som for andre Dele af Landet. Byens særlige Struktur og Opgaver i det danske Samfund har gjort, at Byens Erhvervsliv har lagt Hovedvægten paa andre Ting. Men alligevel er der gennem Aarene vokset en sund og levedygtig Industri op i Esbjerg. De Fordele, som Byen ved „Danmarks Port mod Vest" byder med Hensyn til Beliggenhed, elektrisk Kraft og mange andre Ting i Forbindelse med fremsynede Mænds Indsats, først og fremmest Konsul Lauritzens Indsats gennem en lang Række Aar, har gjort, at Byen i Dag har en Industri af et ret betydeligt Omfang.

Der er ingen Grund til at tro, at der skulde blive mindre Brug for dansk Initiativ i den Tid, der kommer. Det danske Samfund vil faa Brug for at udnytte alle sine Muligheder. Og Esbjerg vil faa sin Opgave, svarende til de Vilkaar, som Byens Beliggenhed giver i markedsgeografisk Henseende. Indenfor sit specielle Felt vil Esbjerg have en vigtig Opgave overfor Dansk Industri, Dansk Arbejde.

Esbjerg, i Juni 1942.

M. A. Bræagaard

Direktør

Formand for Dansk Arbejde's
Esbjerg Afdeling.

„Esbjerg"

er udgivet af Esbjerg Byraad og Esbjerg Erhvervsraad og redigeret af Kommunaldirektør Hans Nielsen og Erhvervschef Rudolf Jørgensen.

Heftet udsendes 4 Gange aarligt og bringer by- og erhvervsøkonomiske Oversigter for Esbjerg By. Det udsendes gratis til Interesserede ved Henvendelse til Ekspeditionen: Esbjerg Erhvervskontor, Kongensgade 34, Telefon 2579.

*

Næste Nummer

fortæller om Børnene. Der bliver en Række Artikler om Esbjerg Bys Skolehygiejne, skrevet af Skole-Læger og Embedsmænd.

*

Indhold

Esbjerg og Industrien Side 2
Haandværk og Industri i Esbjerg ..... „ 3
Kunstnere gør Reklame „ 7
Indtægterne i Esbjerg „ 10
En Esbjerg-Virksomhed „ 12
Fødevarer — Lys — Gas — Brændsel .... „ 14
Statistikken fortæller ... „ 16
Fra By og Bedrifter ... „ 18

Haandværk og Industri i Esbjerg

Den første Opvækst af Esbjerg By skyldes selvsagt ikke Virksomhed af haandværksmæssig eller industriel Karakter. Loven om Bygning af en Havn ved Esbjerg blev i sin Tid givet for at skaffe Danmark en Udførselshavn til Erstatning for de Udførselsveje, Landet havde mistet ved Afstaaelsen af de sønderjydske Landsdele. Som Følge deraf blev den By, der senere voksede op, i udpræget Grad en Handels- og Søfartsby. Senere kom Fiskerierhvervet til og fik snart en meget stor Betydning for Esbjerg Bysamfund, men i adskillige Aar var disse to Erhverv nogenlunde ene om at repræsentere Byens Erhvervsliv. Først senere voksede en Industri op, og først i de sidste Aar har denne Industri faaet et Omfang, der har gjort den til en mere betydningsfuld Faktor i Byøkonomien.

Det, der kom først, var naturligvis det Antal Haandværksvirksomheder, der naturligt vil blive knyttet til ethvert Bysamfund til Opfyldelse af det rent lokale Behov. Men efterhaanden som Byen voksede og blev den største By i Vest- og Sydvestjylland, samlede der sig ogsaa en Gruppe af Virksomheder af en regional-økonomisk Karakter. Virksomheder, der havde til Opgave at betjene hele det vest- og sydvestjydske Marked. Det gælder for Eksempel Dampvaskerier, Sodavandsfabrikker, Slagterier, Mejerier og andre Virksomheder, der er knyttet som Leverandører eller Aftagere til det vestjydske Omraades Forretningsfolk og Forbrugere. Og endelig voksede der en Industri frem, som henvendte sig til hele det danske Marked, først og fremmest i Tilknytning til Byens to Hovederhverv. Det gælder for Eksempel de Virksomheder, der er knyttet til Eksport og Import: Valsemøllen, FDB's Tobaksfabrik og andre, eller de Virksomheder, der har en direkte eller indirekte Tilknytning til Fiskeriet: Fiskehermetikfabrik-

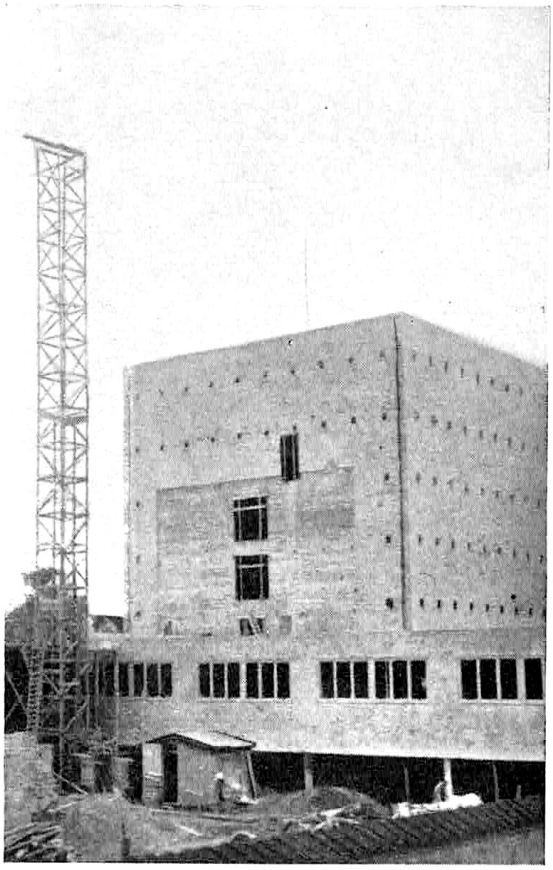
Der arbejdes paa Statens Bedding.

ker, Tovværksfabrik, Maskinværksteder, Kassefabrikker, Vodbinderier og lign.

De samlede Tal for Esbjergs Haandværk og Industri (efter Erhvervstællingen 1935) fortæller om, hvilke Brancher der i særlig Grad er repræsenteret indenfor Esbjergs Haandværk og Industri:

	Antal Virksomheder	Samlet Personel	Heraf egentlige industrielle Arbejdere	Mekanisk Kraft HK.
Tilvirkning i Nærings- og Nydelsesmidler ialt	122	1231	969	3001
Tekstilindustri ialt ..	13	146	124	198
Beklædningsindustri ialt	132	336	227	8
Jordarbejde og Byggningsindustri ialt ...	120	697	537	368
Trævareindustri ialt	56	260	183	298
Læder- og Lædervareindustri ialt	84	196	105	61
Sten-, Ler- og Glasindustri ialt	7	88	79	300
Metalindustri ialt ...	141	683	518	819
Kemisk Industri og lign. ialt	32	274	159	1495
Papirindustri ialt ...	2	27	24	39
Fremstilling af Bøger, Billeder og Blade ialt	35	102	58	83
Soigneringsindustri ialt	126	290	139	94
	870	4330	3122	6794

Det vil ses, at to, hovedsageligt lokalt og regionalt bestemte Grupper, Nærings- og

Den nye Tobaksfabrik under Opførelse.

Nydelsesmiddel-Industrien og Jord- og Byggningsindustrien, vejer tungt til. Men ogsaa de Grupper, der for en væsentlig Dels Vedkommende har et nationalt Marked, repræsenterer en ikke ubetydelig Del af de samlede Tal. Disse Grupper er hovedsagelig at finde indenfor Grupperne Metalindustri og Tekstilindustri.

Handel og Fiskeri er imidlertid stadig de vigtigste Erhverv for Esbjerg. Det antyder blandt andet omstaaende grafiske Fremstilling, der giver et Indtryk af Haandværks og Industris Betydning i Forhold til Engroshandelen ved en indbyrdes Sammenligning mellem de større danske Provinsbyer. Haandværkets og Industriens Betydning er maalt ved Antallet af beskæftigede Personer (den vandrette Akse), idet det viser sig, at de to Tal, der bedst giver et Indtryk af Haandværks og Industris Omfang, nemlig det be-

skæftigede Personale og den anvendte Maskinkraft, saa nogenlunde følges med de samme Udsving fra By til By. Engroshandelen er angivet ved Omsætningen (den lodrette Akse). Ifølge denne Fremstilling betyder kort Afstand til den vandrette Akse Hovedvægten paa Haandværk og Industri, kort Afstand til den lodrette Hovedvægten paa Engroshandelen.

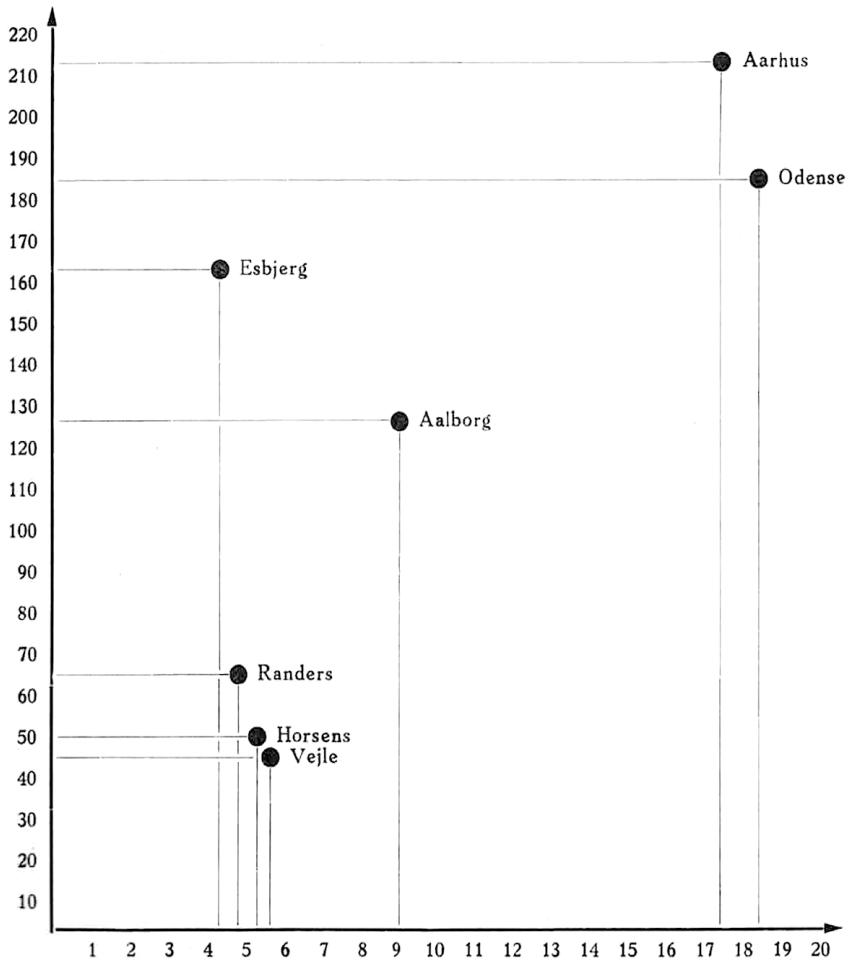
Esbjerg er jo altsaa endnu et forholdsvis ubeskrevet Blad med Hensyn til Industri. Men at der gør sig en betydelig Udvikling gældende, viser en Sammenligning mellem de to Erhvervstællinger, der hidtil er foretaget her i Landet, i 1925 og 1935. Efterfølgende Tal viser Stigningen i Antal af Haandværks- og Industrivirksomheder i dette Tiaar:

	Antal Virksomheder i 1925	Stigning i Antal Virksomheder 1925—1935
Aarhus	2809	51,4 %
Odense	2323	47,2 %
Aalborg	1385	32,7 %
Horsens	954	17,8 %
Randers	861	9,9 %
Esbjerg	870	45,3 %
Vejle	984	36,5 %

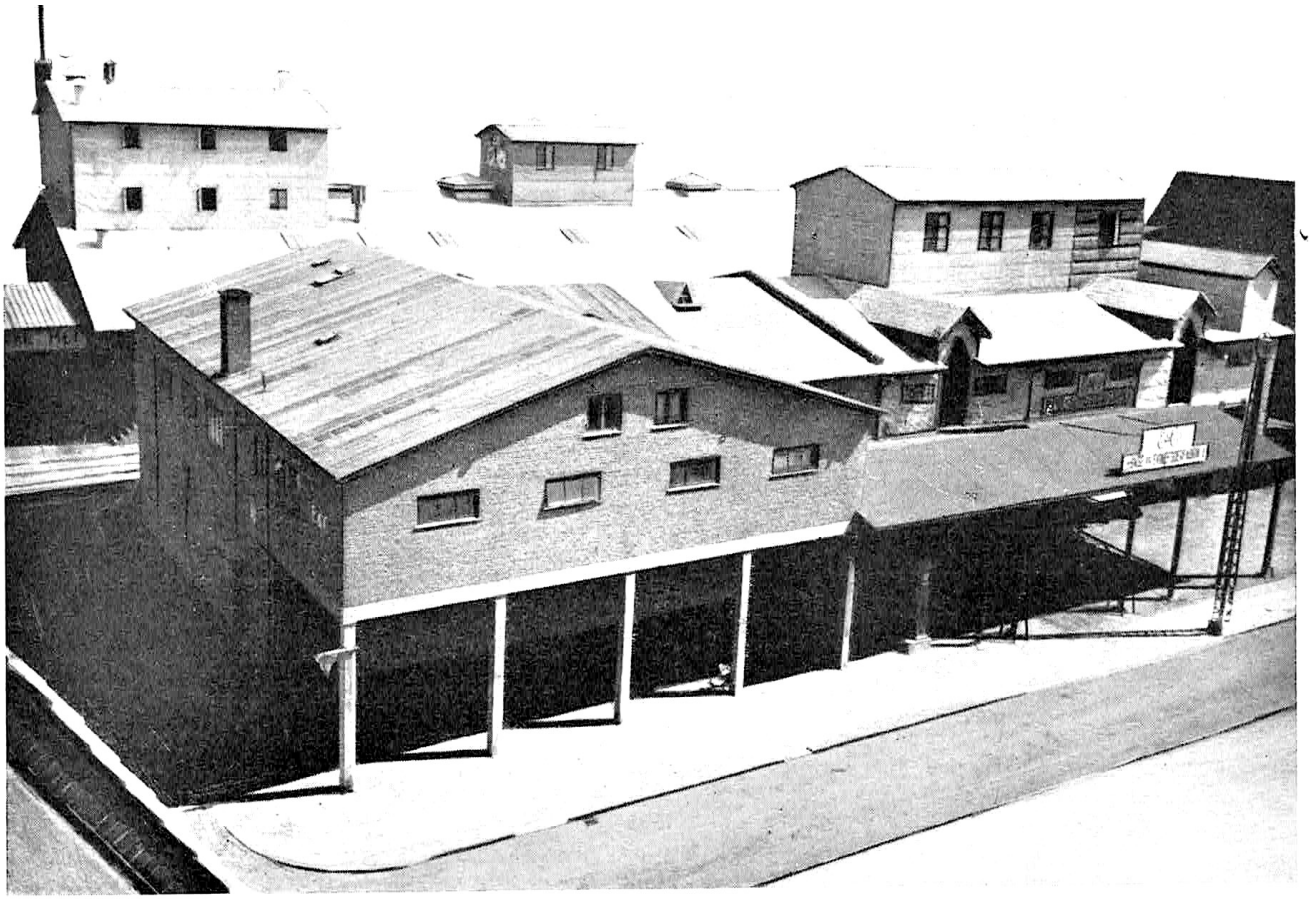
Esbjergs Beliggenhed og øvrige Erhverv giver Byen ganske bestemte industrielle Opgaver at løse, og disse Opgaver er langtfra løst endnu. Der er derfor al Grund til at tro, at den Udvikling, som Erhvervstællingerne giver et Vidnesbyrd om, vil blive fortsat i den Tid, der kommer. De rent lokale Krav om Haandværksvirksomheder svarende til Byens Behov vil antagelig blive tilfredsstillet i samme Udstrækning, som Byen vokser. Og de regionale Krav til Haandværk og Industri vil ikke mindst melde sig i den kommende Tid. Esbjerg har udviklet sig til at blive den eneste større By indenfor et Omraade fra Holstebro mod Nord til Tønder mod Syd og Kolding mod Øst, og det vil være ganske naturligt, at de Virksomheder, der skal arbejde med et regionalt afgrænset Omraade i det vestlige og sydvestlige Jylland, finder deres Plads i Esbjerg, saa meget mere, som der vel kan ventes en ny og voldsom Udvikling for Trafikmidlerne efter Krigen.

Men det er alligevel som Plads for den Industri, der er knyttet til Byens Hovederhverv, Byen har sine bedste Mulig-

Omsætning ved Engroshandel (1000 Kr.)

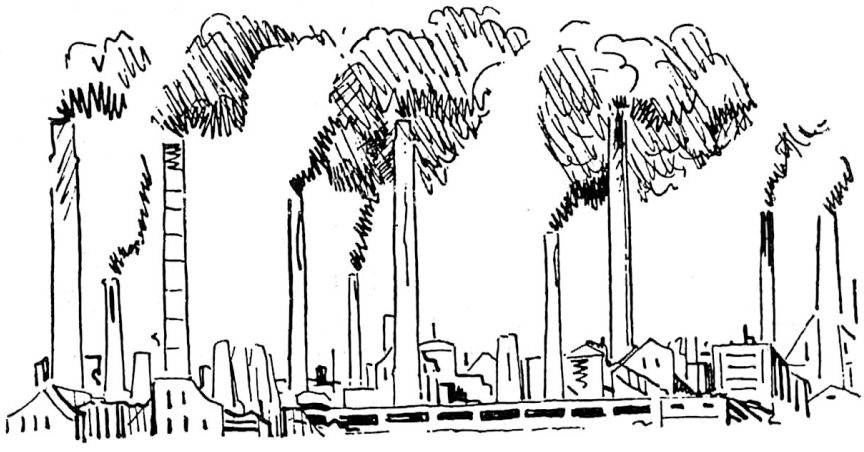

Beskæftiget Personale ved Haandværk og Industri (1000 Pers.)

Eriksen og Christensens Hønsefoderfabrik med den nyoprettede Esbjerg Grynmølle.

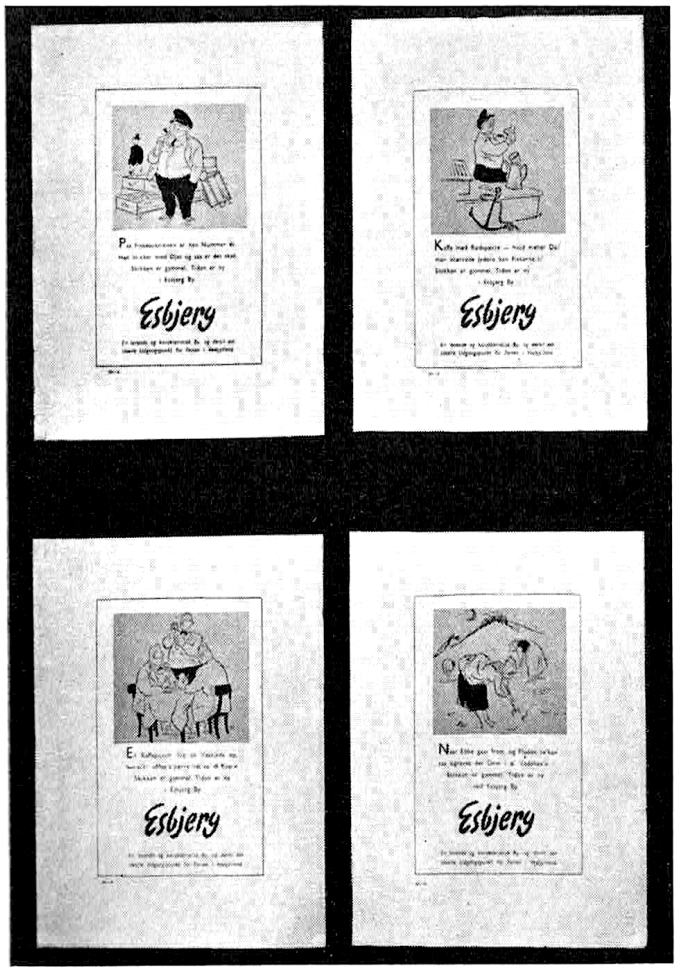
heder i den Tid, der kommer. Adskillige Virksomheder, hvis Beliggenhed er bestemt af Tilførsel af udenlandske Raastoffer, vil have deres naturlige Plads i Esbjerg under Forudsætning af, at Mulighederne for Fremskaffelse af den rigtige Arbejdskraft, velegnede Grundarealer og fordelagtige Kraftforhold som hidtil er til Stede. Og endelig vil Byen uden Tvivl have en betydelig Mulighed for Opbygning af ny Industri i Tilknytning til Fiskerierhvervet. Der er endnu mange Opgaver at løse i Forbindelse med dette Erhvervs Afsætningsforhold, og Løsningen paa en Del af dem ligger uden Tvivl i en yderligere Behandling, Standardisering, Udnyttelse og Forædling af den fangede Fisk. Det antyder de mange nye Virksomheder, som de sidste Aar har bragt: Fiskefiletfabrikker, Fryseværker, Fiskekonservesfabrikker, Fiskemels- og Fiskeoliefabrikker. Der er Grund til at tro, at det kun er den første Begyndelse, der er gjort paa dette Omraade. Fremtiden vil antagelig bringe en yderligere Udvikling til Fordel for Fiskerierhvervet og for Esbjerg Bysamfund.

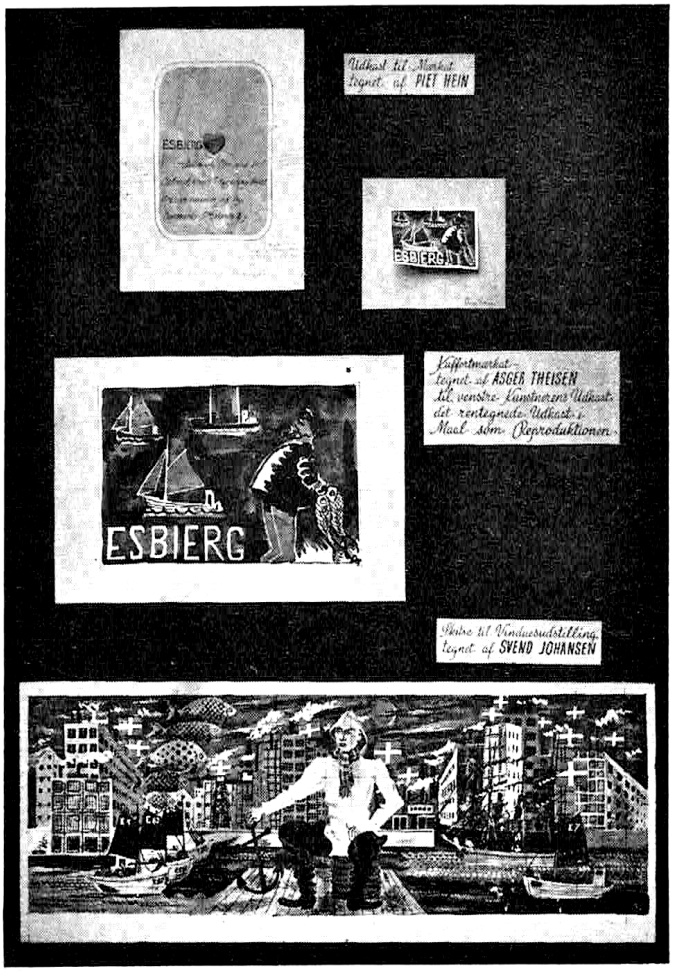
Kunstnere gør Reklame -

Landsforeningen Dansk Kunsthaandværk afholdt i Maj Maaned en Foraarsudstilling i den Fries Udstillingsbygning i København. Paa denne Udstilling var der en særlig Afdeling for Kunst og Reklame, og her viste man blandt andet i et stort anlagt Forsøg et Samarbejde mellem Kunstnere og Reklamefolk for dansk Turistreklame. Turistreklamen er saa nær knyttet til vort Lands Kultur, at det falder naturligt ogsaa at benytte de Folk, der repræsenterer Landets Kultur i kunstnerisk Henseende, til de Brochurer, Plakater og Billeder, der skal bruges.

Udstillingen viste, hvordan dette kan lade sig gøre i Praksis. Der var fremstillet en fuldstændig Kampagne for Byen Esbjerg omfattende de Reklamemidler, der hører til en Kampagne:

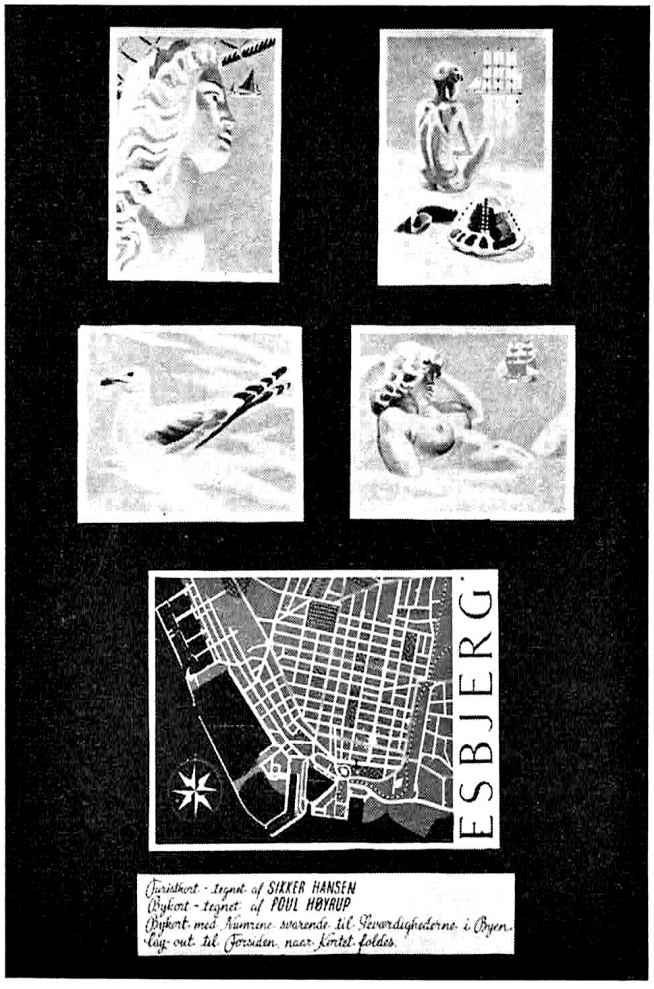
Arne Ungermanns Udkast til Annoncer.

Mærkat-Udkast af Piet Hein, Kuffertmærke af Asger Theisen og Udkast til en Vinduesudstilling af Svend Johansen.

Brochurer, Plakat, Annoncer o. s v., og Materialet viste, hvordan vore Kunstnere er i Stand til at skabe nye og gode Virkninger indenfor Turistreklamen. Maleren Lars Wärild havde saaledes tegnet nogle smukke, farvestraalende Brochure-Forsider, Mogens Zieler en morsom Forside til en Sportsfiskerbrochure, Sikker Hansen en Serie nydelige Kort og Frede Christoffersen en stærkt virkende Plakat med rigtigt Vesterhavssus. Svend Johansen havde opbygget en morsom Vinduesudstilling, Ungermann var Mester for Annoncernes fikse Tegninger og yndefulde Vers, Poul Høyrup havde tegnet et Bykort til Brug for de Turister, der kommer til Byen, Asger Theisen et farvestraalende Kuffertmærke og Piet Hein en Mærkat.

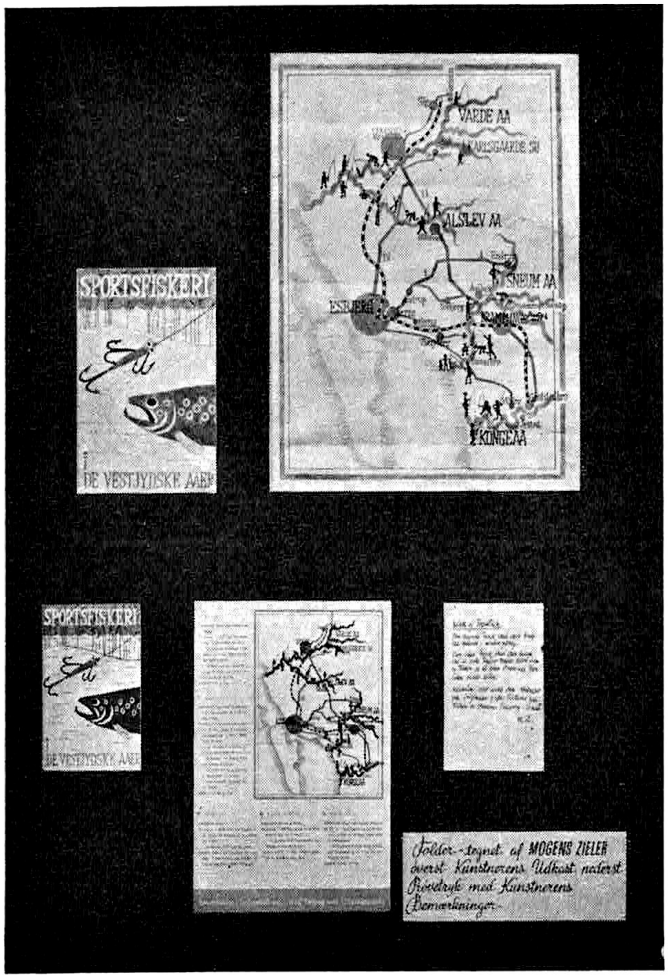
Udstillingen viste, hvordan Turistreklamen med Fordel kan arbejde sammen med Landets Kunstnere, og den gav samtidig igennem Kunstnernes levende Opfattelse af Esbjerg By et interessant og afvekslende Indtryk af Byen ved Vesterhavet.

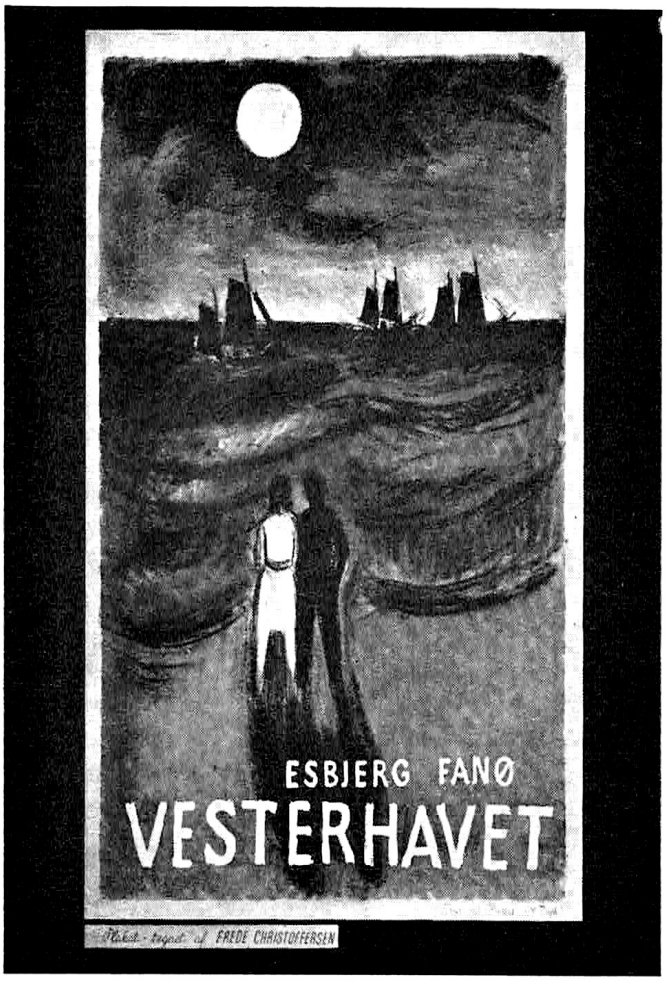
Turistkort af Sikker Hansen og Bykort af Poul Høyrup.

Brochure-Forsider af Lars Wärild.

Mogens Zielers Udkast til Forside og Kort til Folder om Sportsfiskeri i de vestjydske Aaer sammen med den færdige Tryksag. Brochuren, som er nærmere omtalt Side 18, er udsendt til Sportsfiskere over hele Landet.

Frede Christoffersen havde tegnet en Plakat, der var knap saa smilende som Turistplakater i Almindelighed maaske, men som gav noget af den rigtige Vesterhavsstemning. Plakaten er fremstillet trykt i Litografi i fem Farver.

Svend Johansens fornøjelige Vinduesudstilling, der efter Udstillingen har gjort Propaganda for Esbjerg i Turistforeningen for Danmarks Lokaler i København.

Indtægterne i Esbjerg

i Aarene 1938-41.

Den 20. Marts afsluttede Esbjerg Lignings-kommission sit Arbejde med Gennemgangen af de ca. 15.000 indsendte Selvangivelser, og Grundlaget for Paaligning af personlig Kommuneskat og kirkelige Afgifter for Budgetaaret 1. April 1942 til 1. April 1943 var dermed tilvejebragt.

Da de Indtægter, hvoraf der skal betales Skat i denne Periode, for Hovedpartens Vedkommende er indtjent i Kalenderaaret 1941, er det Resultat, som Ligningskommissionen efter en kritisk Gennemgang af Selvangivelserne er kommet til, den bedste Maalestok for de økonomiske Forhold, Esbjergs Borgere har været undergivet i det Aar, vi er gaaet ud af.

Dette Aar kan for Esbjergs Vedkommende karakteriseres ved forbedrede Indtjeningsmuligheder for Fiskerierhvervet, ved gode Beskæftigelsesmuligheder indenfor Haandværket, for en stor Del muliggjort gennem Reparationslovene og ved gode Indtjeningsmuligheder indenfor Handelen.

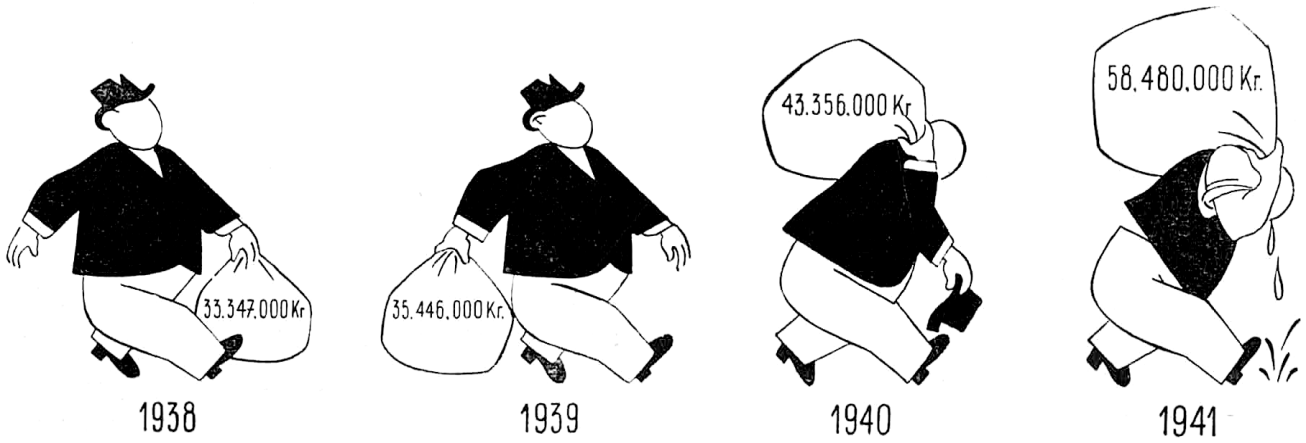
Borgernes samlede *ansatte Indkomst* — hvorved forstaas den virkelige Indkomst reduceret med de tilladte Fradrag for betalte Skatter, Forsikringer m. v. — naaede af disse Grunde op paa et Beløb, som endnu ikke har set sit Sidestykke i Byens Historie.

Nedenstaaende Tabel viser den samlede ansatte Indkomst i Aarene 1938—41 (Skatteaarene 1939/40—1942/43):

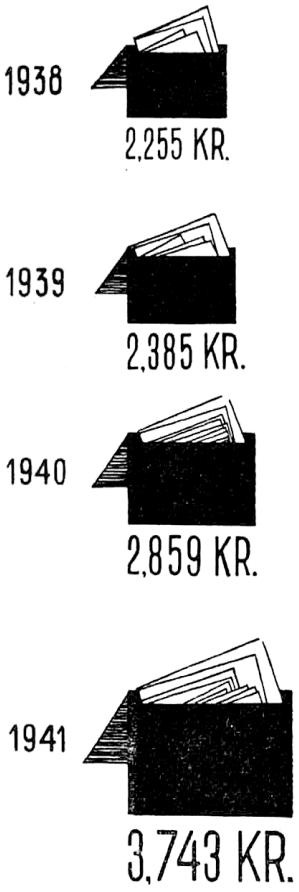
Skatteaar		Stigning fra foregaaende Aar
1939/40 (Aaret 1938):	33.347.000 Kr.	7,4 %
1940/41 (Aaret 1939):	35.446.000 „	6,3 %
1941/42 (Aaret 1940):	43.356.000 „	22,3 %
1942/43 (Aaret 1941):	58.480.000 „	34,9 %

Nedenstaaende Tabel viser Antallet af kommunale Skatteydere og disses gennemsnitlig ansatte Indkomst:

Skatteaar	Antal Skatteydere	Gennemsnitlig ansat Indkomst
1939/40 (Aaret 1938):	14.783	2.255 Kr.
1940/41 (Aaret 1939):	14.860	2.385 „
1941/42 (Aaret 1940):	15.164	2.859 „
1942/43 (Aaret 1941):	15.621	3.743 „

Esbjerg-Borgernes samlede Indkomst i Aarene 1938—41.

Esbjerg-Borgernes gennemsnitlige Indtægt.

Af Betydning for Ligningsprocentens Størrelse er imidlertid ikke blot den ansatte Indkomst, men ogsaa den af Skattemyndighederne benævnte *skattepligtige Indkomst*, idet det er denne, sammenholdt med det Beløb, Kommunalbestyrelsen skønner nødvendigt for at bestride det kommende Aars Udgifter, der bestemmer Ligningsprocentens Højde.

Denne skattepligtige Indkomst fremkommer ved fra den ansatte Indkomst at trække Børnefradraget, der for Skatteaaret 1942/43 i Esbjerg blev forhøjet fra 250 Kr. til 300 Kr. Det Beløb, der derefter bliver tilbage, nedsættes eller forhøjes i Overensstemmelse med den af Kommunalbestyrelsen vedtagne Ligningsskala; for Esbjergs Vedkommende saaledes at en Forsørger, hvis ansatte Indkomst efter Fradrag af Børnefradrag udgør under 5.000 Kr., faar Nedsættelse, medens først Beløb over 5.000 Kr. faar Forhøjelse. Jo længere Indtægten fjerner sig fra dette „Ligevægtspunkt", des større er henholdsvis Nedsættelsen eller Forhøjelsen. Naar den samlede skattepligtige Indkomst saaledes er udregnet, stilles den i Forhold til det af Kommunalbestyrelsen krævede Beløb, og Ligningsprocenten er hermed bestemt og derved det Beløb, hver enkelt Borger i det kommende Aar skal svare i Kommuneskat. Da Nedsættelserne i Reglen tæller stærkere end Forhøjelserne, ligger den samlede skattepligtige Indkomst under den samlede ansatte Indkomst. Det vil imidlertid forstaas, at jo mere de lave Indkomster nærmer sig „Ligevægtspunktet", og jo flere store Indtægter der er, des mere nærmer de to Beløb sig hinanden.

Efterfølgende Tabel viser den ansatte og den skattepligtige Indkomst i Esbjerg i Skatteaarene 1939/40—1942/43, det af Kommunalbestyrelsen krævede Beløb i samme Periode samt Ligningsprocenten og Kirkeskatteprocenten.

Skatteaar	Ansat Indkomst (1000 Kr.)	Skattepl. Indkomst (1000 Kr.)	Udskrevet Beløb til Kommuneskat (1000 Kr.)	Ligningsprocent	Kirkeskatteprocent
1939/40	33.347	22.079	2.453	11,1	0,7
1940/41	35.446	24.268	3.253	13,4	0,6
1941/42	43.356	34.493	4.106	11,9	0,4
1942/43	58.480	57.086	5.692	10,0	0,3

Som det fremgaar af ovenstaaende, er der for indeværende Aar 15.621 Skatteydere i Esbjerg, hvilket udgør 45,9 % af Kommunens Indbyggertal. I Begyndelsen af Januar Maaned udsendtes fra Skattekontoret ialt 16.040 Selvangivelsesblanketter, men 492 af de i Byen bosatte kommuneskattepligtige Personer eller ca. 3 % af det samlede Antal skattepligtige sad Lovens Opfordring til at indgive Selvangivelse overhørig, og disses Ansættelse er derfor ifølge Loven undergivet Ligningsmyndighedernes frie Skøn.

15.129 Selvangivelser modtoges tilbage i udfyldt Stand og underkastedes derefter Ligningskommissionens Undersøgelse. Resultatet heraf blev, at 10.214 godkendtes ved første Behandling, medens der for 4.915 eller ca. 32,5 % fandtes Anledning til at foreslaa Ændringer eller at indhente supplerende Oplysninger.

2.007 Personer modtog da skriftligt Forslag om Ændring af Selvangivelsen uden Indkaldelse, idet der dog samtidig meddeltes de paagældende, at de kunde begære Lejlighed til at fremkomme med Oplysninger og Bevisligheder for Rigtigheden af det selvangivne.

1.690 Personer forhøjedes efter dette med 515.126 Kr., 199 Personer nedsattes med 74.678 Kr., medens 118 fremskaffede Bevis for Selvangivelsens Rigtighed. Det samlede Resultat af Meddelelserne blev saaledes en Forhøjelse af Indkomsterne paa 440.448 Kr. eller gennemsnitlig 219 Kr. pr. udsendt Meddelelse.

2.908 Personer blev indkaldt til Forhandling med Ligningskommissionen. Resultatet heraf blev følgende:

215 Skatteydere nedsattes med ialt 174.851 Kr., 2.106 Skatteydere forhøjedes med ialt 2.129.287 Kr., medens 587 Skatteydere fik Selvangivelsen godkendt efter Indkaldelsen.

Det samlede Resultat af Forhandlingerne med Skatteyderne blev saaledes en Forhøjelse paa 1.954.436 Kr.

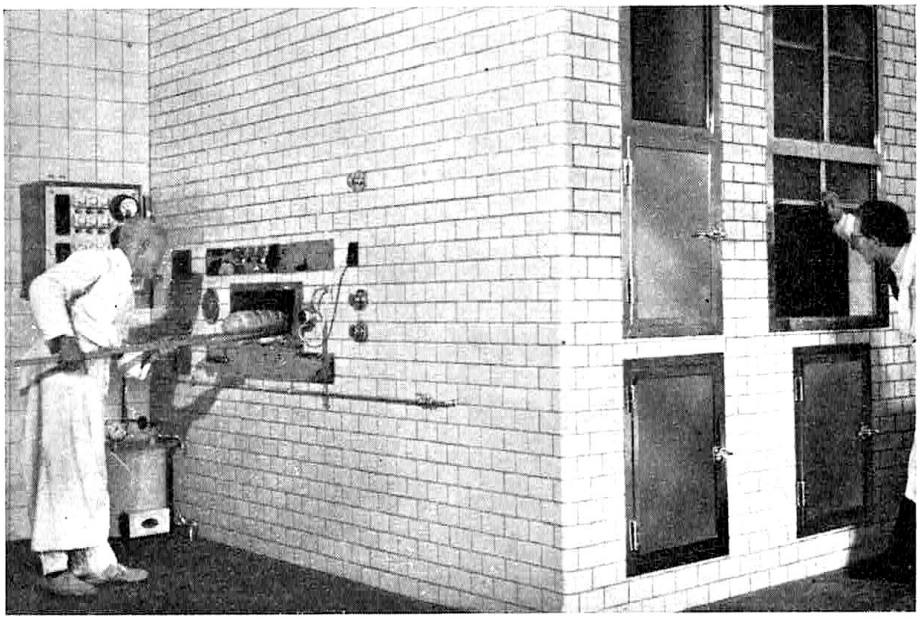
Ligningskommissionens Revision af Selvangivelserne har saaledes medført en Forhøjelse af Indkomsten paa 2.644.413 Kr. og en Nedsættelse paa 249.529 Kr., hvilket giver en Nettoforhøjelse paa 2.394.884 Kr.

Af Skatteyderne havde ialt 746 med Selvangivelsen indsendt Andragende om Lempelse. Kommissionen har for 246 af disse eller ca. 33 % indstillet til Skatteraadet, at der i Henhold til Statsskattelovens § 23 foretages Nedsættelse af den skattepligtige Indkomst med et samlet Beløb paa 124.449 Kr.

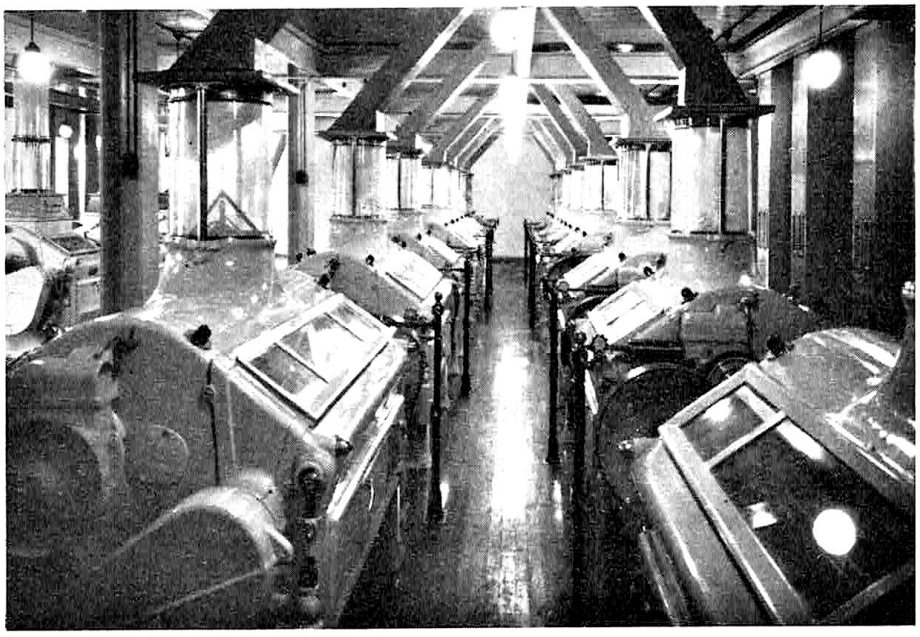

En Esbjerg-Virksomhed.

Valsemøllen i Esbjerg er den af Danmarks private Møller, der formaler den største Mængde Korn. Billederne viser nogle Udsnit af den store, moderne Mølles Virksomhed. Denne Billedserie er den første af en Række, som „Esbjerg" vil bringe. I de kommende Numre vil vi aflægge Besøg i andre af Byens større Industrivirksomheder.

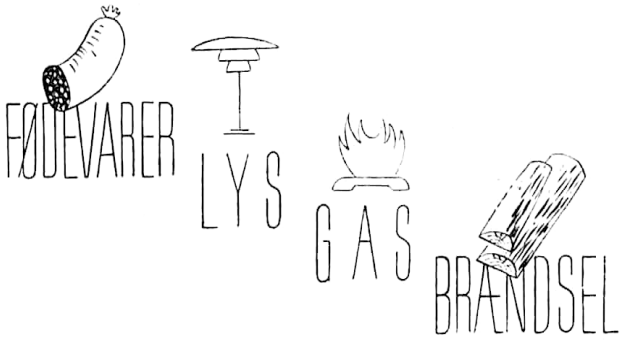
Valsemøllen har sit eget Forsøgs=bageri, hvor Melet daglig kon=trolleres.

Valseloftet med nogle af Valse=stolene, hvori Formalingen fore=gaar.

Melet aftappes automatisk inden det sendes ud over Landet.

Ifølge Lov om Statens Tjenestemænd paahviler det Kommunalbestyrelsen i samtlige Købstæder samt en Del Landkommuner at indhente Oplysninger om de i Kommunen gældende Detailpriser paa de almindeligste Fødevarer, Beklædningsgenstande samt Brændsels- og Belysningsmidler. Oplysningerne indhentes den første Uge i hver af Maanederne Januar, April, Juli og Oktober, hvorefter de indsendes til Det statistiske Departement og danner Grundlaget for Beregningen af „Pristallet".

Da det samlede indsendte Materiale offentliggøres hvert Kvartal af Det statistiske Departement, er der herigennem Mulighed for at følge Prisudviklingen i hver By for sig samt at foretage Sammenligninger mellem „Prisniveauet" i de forskellige Dele af Landet.

Imidlertid er en direkte Sammenligning mellem Prisen paa de ca. 70 forskellige Fødevarer i de forskellige Byer og paa de forskellige Tidspunkter ret uoverskuelig og giver næppe et klart Udtryk for de Variationer, Udgifterne til Fødevarer er underkastet.

Tager man derimod sit Udgangspunkt i et bestemt kvantitativt Budget, kan man derudfra faa et nogenlunde klart Udtryk for, hvorledes de væsentlige Priser har varieret. I det følgende er forsøgt udregnet de egentlige Udgifter til Kosten for to voksne Personer i Perioden 1933—41 i enkelte Byer, idet det Budget, der er lagt til Grund, er et af Ernæringsvidenskaben i 1936 opstillet Minimumsbudget, altsaa et Budget, der ikke gør Krav paa at tilsikre den ubetinget bedste Ernæring, men som kun maa betragtes som ydende det absolut nødvendige.

Den gennemsnitlige ugentlige Udgift (Kr.) til Fødevarer for 2 voksne Personer:

	Aarhus	Aalborg	Esbjerg	Randers	Vejle	Fredericia
1933	11,20	10,82	10,54	10,42	10,02	11,00
1934	11,88	10,99	11,00	11,27	11,42	11,23
1935	11,99	10,84	11,34	11,72	11,52	11,10
1936	12,79	12,42	11,75	12,23	12,08	11,67
1937	13,59	13,20	12,43	12,92	12,85	12,35
1938	14,42	13,85	13,19	13,73	13,37	12,93
1939	14,63	13,95	13,31	13,71	13,14	13,09
1940	18,07	17,82	17,65	17,92	17,62	17,77
1941	21,85	20,96	20,86	21,71	20,79	20,55

Det fremgaar af ovenstaaende, at Udgiften til de nødvendigste Fødevarer paa det nærmeste er fordoblet i Tiden 1933—41, idet det navnlig er de to sidste Aar, der fremviser stærk Stigning. Bevægelsen er ens i alle de større jydske Byer, og der er ikke væsentlig Forskel i Prisernes Højde, selv ikke før de forskellige Maksimalpriser paa Fødevarer traadte i Kraft.

Gør der sig saaledes i de forskellige Byer en ret kraftig Ensartethed gældende med Hensyn til Priserne paa Fødevarer, er dette ikke i saa udpræget Grad Tilfældet med Priserne paa en Række andre Fornødenheder, specielt Gas, Lys og Brændsel.

For at faa et Indtryk af, hvor meget disse Forskelligheder betyder for den enkelte Familie, er der i følgende gaaet ud fra et Aarsforbrug af Gas paa 285 m^3, idet dette Forbrug svarer til Gennemsnittet ifølge Husholdningsregnskaberne fra 1931 for en Familie med en Indtægt paa ca. 3.000 Kr. Forudsat at dette Forbrug har været konstant gennem

hele Perioden, vil det give en aarlig Udgift til Gas i de enkelte Byer som vist i nedenstaaende Tabel:

	Aarhus	Aalborg	Esbjerg	Randers	Vejle	Fredericia
1933	45,50	62,50	37,00	54,00	57,00	57,00
1934	49,00	62,50	44,00	54,00	57,00	60,50
1935	49,00	62,50	44,00	54,00	57,00	60,50
1936	49,00	62,50	44,00	54,00	57,00	57,00
1937	49,00	62,50	40,00	—	57,00	57,00
1938	49,00	62,50	44,00	—	57,00	57,00
1939	50,00	65,00	44,00	—	57,00	60,50
1940	89,00	105,00	68,00	75,50	80,50	71,00
1941	90,50	107,00	68,00	90,50	102,00	71,00

Tager man paa samme Maade det gennemsnitlige Aarsforbrug af Elektricitet for en Familie med ca. 3.000 Kr. i Indtægt iflg. Husholdningsregnskaberne fra 1931, faas følgende aarlige Udgifter. (Det gennemsnitlige Forbrug er 64 kWh.).

	Aarhus	Aalborg	Esbjerg	Randers	Vejle	Fredericia
1933	21,00	29,00	19,00	25,50	29,00	32,00
1934	22,00	29,00	23,00	25,50	29,00	32,00
1935	22,00	29,00	23,00	25,50	29,00	32,00
1936	22,00	26,00	23,00	25,50	29,00	32,00
1937	22,50	26,00	23,00	—	29,00	32,00
1938	22,50	26,00	23,00	—	29,00	32,00
1939	22,50	24,00	23,00	—	29,00	32,00
1940	38,00	30,50	37,00	33,50	32,40	39,00
1941	41,50	32,00	38,50	35,00	34,50	43,50

Med Hensyn til en Sammenligning mellem Udgifterne til Brændsel viser der sig større Vanskeligheder, idet den gennemførte Rationering af udenlandsk Brændsel har nødvendiggjort en delvis Overgang til Fyring med Brunkul og Tørv. Iflg. Husholdningsregnskaberne var det gennemsnitlige Forbrug af Brændsel for en Familie med en Indkomst paa 3.000 Kr. i 1931 ca. 41 Hektoliter Koks, medens f. Eks. Brændselsrationerne i 1—3 Værelses kakkelovnsfyrede Lejligheder i 1940 var 20 Hektoliter Koks og 700 kg Briketter. Lægges Prisen paa Gasværkskoks og et Forbrug paa 41 Hektoliter til Grund for en Beregning af Brændselsudgifterne i Perioden 1933—41, faar man saaledes paa Grund af den nuværende mindre økonomiske Fyring ikke det fulde Indtryk af Brændselsudgiftens Stigning.

I det følgende er denne Beregning derfor kun foretaget til og med Aaret 1939, hvorefter der for Aarene 1940 og 1941 er meddelt Prisen pr. Hektoliter Gasværkskoks i de forskellige Byer.

Pris pr. hl Gasværkskoks 1940—41.

	Aarhus	Aalborg	Esbjerg	Randers	Vejle	Fredericia
1933	82,00	71,50	70,00	84,00	86,00	82,00
1934	85,00	71,50	77,00	88,00	86,00	82,00
1935	86,00	75,00	76,00	88,00	86,00	82,00
1936	91,00	85,00	87,00	93,00	91,00	94,00
1937	122,00	108,00	114,00	—	120,00	121,00
1938	109,00	106,00	99,00	—	110,00	118,00
1939	100,00	95,00	90,50	—	109,00	111,00

Beregnet Udgift til Brændsel 1933—39.

	Aarhus	Aalborg	Esbjerg	Randers	Vejle	Fredericia
1940	5,90	—	5,45	5,30	5,50	5,50
1941	6,10	5,50	5,35	6,00	5,50	6,15

Samtlige Beregninger til denne Artikel er foretaget af cand. oecon. Asger Olesen, Aarhus.

Statistikken FORTÆLLER

Tallene fortæller deres egen Historie om Byens Liv og Arbejde. Paa dette Sted vil vi lade Tallene tale for sig selv. I dette og de følgende Numre af „Esbjerg" vil Tallene fortælle om Boligforhold, Erhvervsforhold, Befolkningsspørgsmaal og de mange andre Ting, der tilsammen giver et Billede af Byens Liv.

Antal Lejligheder i Esbjerg 1930—41.

	1-Vær.	2-Vær.	3-Vær.	4-Vær.	5-Vær. el. fl.	Ialt	Tilvækst i Løbet af Aaret
1. Januar 1930	164	2719	2338	781	623	6625	333
„ „ 1931	165	2903	2445	812	633	6958	267
„ „ 1932	170	3055	2525	834	641	7225	102
„ „ 1933	178	3113	2547	847	642	7327	248
„ „ 1934	202	3223	2631	872	647	7575	414
„ „ 1935	251	3430	2755	906	647	7989	419
„ „ 1936	322	3671	2831	926	658	8408	359
„ „ 1937	332	3888	2924	958	665	8767	209
„ „ 1938	336	4023	2979	969	669	8976	205
„ „ 1939	385	4112	3037	976	671	9181	319
„ „ 1940	404	4242	3169	1002	683	9500	214
„ „ 1941	422	4365	3224	1008	695	9714	

Pigeværelse regnes som Værelse, Lofts- og Pulterkammer ikke.

Vurderingssummer til Ejendomsskyld til Staten for Ejendomme i Esbjerg Købstad.

Aar	Antal Vurderinger	Vurderingssummer			Vurderingssummernes Fordeling	
		Grundværdi 1000 Kr.	Bygn.værdi 1000 Kr.	Ialt 1000 Kr.	Grundværdi %	Bygningsværdi %
1904	—	—	—	19.653	—	—
1909	1754	—	—	24.232	—	—
1916	2234	10.916	25.573	36.489	29,9	70,1
1920	2570	16.909	42.048	58.957	28,7	71,3
1924	2858	19.610	48.030	67.640	29,0	71,0
1927	3065	20.595	53.581	74.176	27,8	72,2
1932	3434	22.069	70.151	92.220	23,9	76,1
1936	3712	24.267	83.038	107.305	22,6	77,4
1941	3942	24.856	96.823	121.679	20,4	79,6

Tallene fra 1941 stammer fra Esbjerg Ejendomskattekontor, de øvrige fra de 8 almindelige Vurderinger.

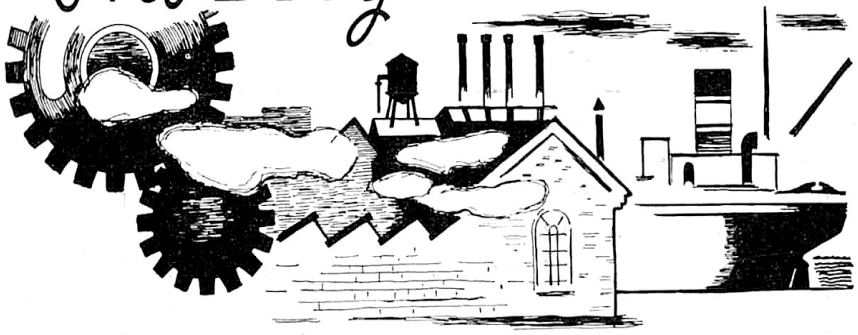
Bevægelser i Esbjerg Registerbefolkning 1930—41.

	Folketal v. Aarets Begyndelse	I Aarets Løb						
		Fødte	Døde	Fødsels-overskud	Tilflyttet	Fraflyttet	Indvandr.-overskud	Samlet Tilvækst
1930	26.298	522	239	283	4208	3720	488	771
1931	27.069	581	269	312	4320	3500	820	1132
1932	28.201	556	291	265	3932	3477	455	720
1933	28.921	544	274	270	3793	3615	178	448
1934	29.369	601	280	321	4037	3668	369	690
1935	30.059	550	312	238	4315	4114	201	439
1936	30.498	639	387	252	4352	3977	375	627
1937	31.125	607	317	290	4537	4109	428	718
1938	31.843	641	327	314	4436	3959	477	791
1939	32.634	621	303	318	4091	4181	÷90	228
1940	32.862	635	368	267	4147	3881	266	533
1941	33.395	709	364	345	3719	3434	285	630

Antal Vielser og Skilsmisser i Esbjerg 1930—41.

	Godkendte til Indgaaelse			Foretagne Vielser			Antal Skilsmisser
	Ialt	Heraf til		Ialt	Heraf		
		Kirkelig Vielse	Borgerlig Vielse		Kirkelig Vielse	Borgerlig Vielse	
1930	255	140	115	270	138	132	
1931	256	121	135	276	142	134	
1932	230	117	113	238	122	116	
1933	316	165	151	317	157	160	
1934	295	154	141	298	150	148	41
1935	324	165	159	324	148	176	46
1936	329	168	161	315	147	168	29
1937	316	148	168	314	130	184	34
1938	314	160	154	301	139	162	42
1939	353	160	193	358	154	204	29
1940	334	165	169	336	167	169	36
1941	316	182	134	329	180	149	

Fra BY og BEDRIFTER

Der fiskes —

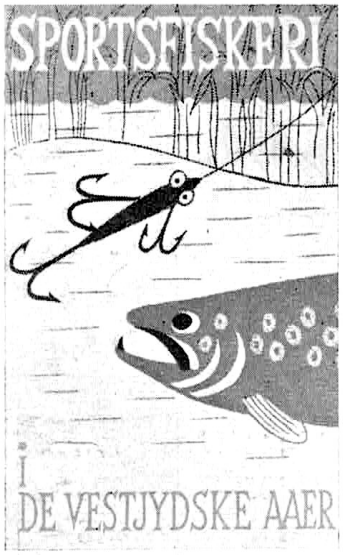
Fiskeriet paa Esbjerg er nu i fuld Gang igen efter nogle Maaneders Vinterpause, hvor Kutterne har været paa Bedding, og hvor Regeringens Tilskudslov er blevet benyttet i meget betydeligt Omfang. De 500 Esbjerg-Kuttere er i fuldt Sving, og 200 Kuttere fra alle Landets øvrige Fiskerihavne, Thyborøn, Hirtshals, Skagen, Frederikshavn, Grenaa og Hundested, fisker nu med Esbjerg Havn som Basis.

Nye MØBELFABRIKKER

Blandt de nye Virksomheder, der i det sidste Aar har fundet Plads i Esbjerg, er der særlig Grund til at lægge Mærke til en ny Møbelfabrik, der har begyndt sit Arbejde for nogle faa Maaneder siden. Møbelfabrikationen er et Omraade, hvor Esbjerg hidtil ikke har været stærkt repræsenteret. Nu er en ny Virksomhed altsaa bygget med en Beskæftigelse foreløbig til ca. 35 Mand. Og i nær Fremtid vil endnu en Møbelfabrik af nogenlunde samme Størrelse kunne begynde sit Arbejde.

Og Laksen gaar sin Gang –

Landets Sportsfiskere vil i den kommende Tid stævne mod Esbjerg for at drive Sportsfiskeri i de

vestjydske Aaer med Esbjerg som Udgangspunkt.

Esbjerg Erhvervsraad har nemlig i Samarbejde med Sydvestjydsk Sportsfiskerforening udsendt en morsom og fiks Brochure, der fortæller om alle de gode Fiskesteder i Esbjergs Omegn. Der er en fornøjelig Forside, tegnet af Mogens Zieler, og et stort Kort, der viser Fiskestederne ved Sneum Aa, Kongeaa, Alslev Aa, Varde Aa og Karlsgaarde Sø.

Det bliver ikke rart at være Laks til Sommer.

BUTIKKERNE friskes op –

Loven om Tilskud til Reparation af Butiksinventar blev ikke udnyttet efter Fortjeneste ud over Landet. Men enkelte Steder lykkedes det at interessere Forretningsstanden for at benytte sig af denne Lov. Og eet af dem var Esbjerg. De 30.000 Kr., der var stillet til Byens Raadighed, blev saa at sige brugt, og adskillige af Byens Forretninger bærer nu Præg af den Modernisering, som Loven opfordrede til.

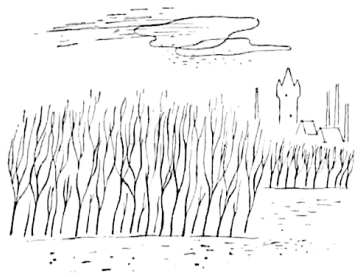
Gennem Erhvervsraadet blev der gjort en Propaganda for Lovens Udnyttelse, og de forholdsvis gode Vilkaar for Byens Erhvervsliv har vel ogsaa gjort sit til, at Esbjergs Forretningsfolk har følt sig foranlediget til at udnytte Lovens Muligheder.

Et dansk Raastof

Indtil for faa Aar siden har Danmark importeret Størstedelen af sine Raavarer til Drittelbaand og færdige Drittelbaand, hovedsagelig fra Holland, Tyskland, Polen og Danzig, men man har nu gjort en Række Forsøg med Dyrkning af Pil for at skaffe en dansk Produktion paa dette Omraade.

Esbjerg Kommune har paa nogle af sine Jorder i de sidste to Aar gjort forskellige Forsøg med Piledyrkning for derigennem at være medvirkende til at udnytte al den Jord, som ellers ikke vilde blive tilfredsstillende udnyttet, og for at skabe Mulighed for ny dansk Produktion. Sidste Aar dyrkedes ca. 1¼ ha. Den nuværende Situation har gjort, at Smaapil er anvendelig til mange for-

skellige Ting, for Eksempel til Kurvemøbler og andre Brugsgenstande, og de to eller treaarige Pilestokke er det udmærkede Raastof til Fremstilling af Drittelbaand.

Handelens Ungdom
I EGET HUS

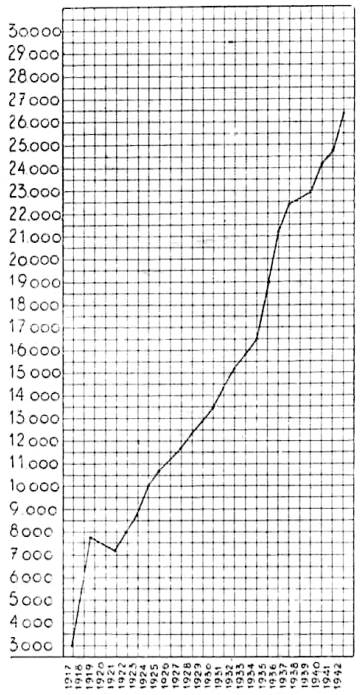
I nær Fremtid faar Esbjerg en ny Handelsskole i egen Bygning. Esbjerg Handelsstandsforening har i flere Aar arbejdet med Planer om at faa rejst en saadan Skole, og de nødvendige Midler er nu fremskaffet, dels ved et Bidrag paa 100.000 Kr. fra Landstingsmand, Konsul J. Villemoes og dels ved Bidrag fra de erhvervsdrivende i Esbjerg. Grundstenen er lagt, og man regner med, at Skolen, der ialt vil komme til at koste ca. 300.000 Kr., vil være færdig i Februar 1943. Skolen er smukt beliggende paa en Grund, som Kommunen har stillet til Raadighed, centralt baade for Byens Ungdom og for Jernbanelinier og Rutebiler til Sydvestjyllands Byer og Landdistrikter, hvor Skolen sikkert vil finde mange Elever.

Til at begynde med vil man foruden den lovpligtige Handelsskoleundervisning, der for Øjeblikket omfatter ca. 17 Klasser med 370 Elever, oprette en Dagskole, saavel til Handelsmedhjælpereksamen som til Handelseksamen. Desuden bliver der en lang Række Specialkursus — Sprog, Stenografi, Maskinskrivning og Markedsøkonomi.

Med den nye Bygning har Esbjerg Handelsskole faaet gode Arbejdsbetingelser, saadan at den kan svare til de store Krav, som Byens Udvikling og Beliggenhed stiller. Der har længe været Brug for en saadan Handelsskole i Sydvestjylland.

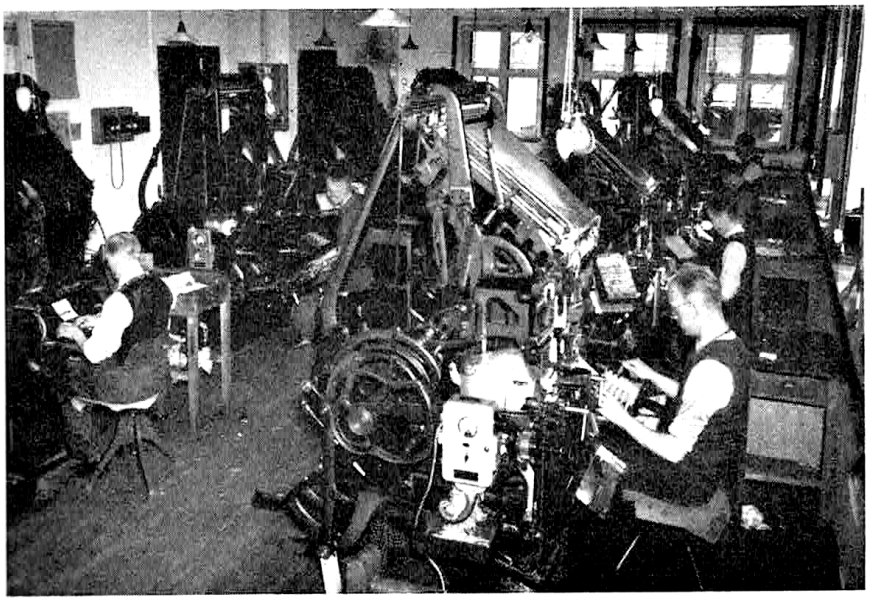
VESTKYSTEN
paa Vestkysten

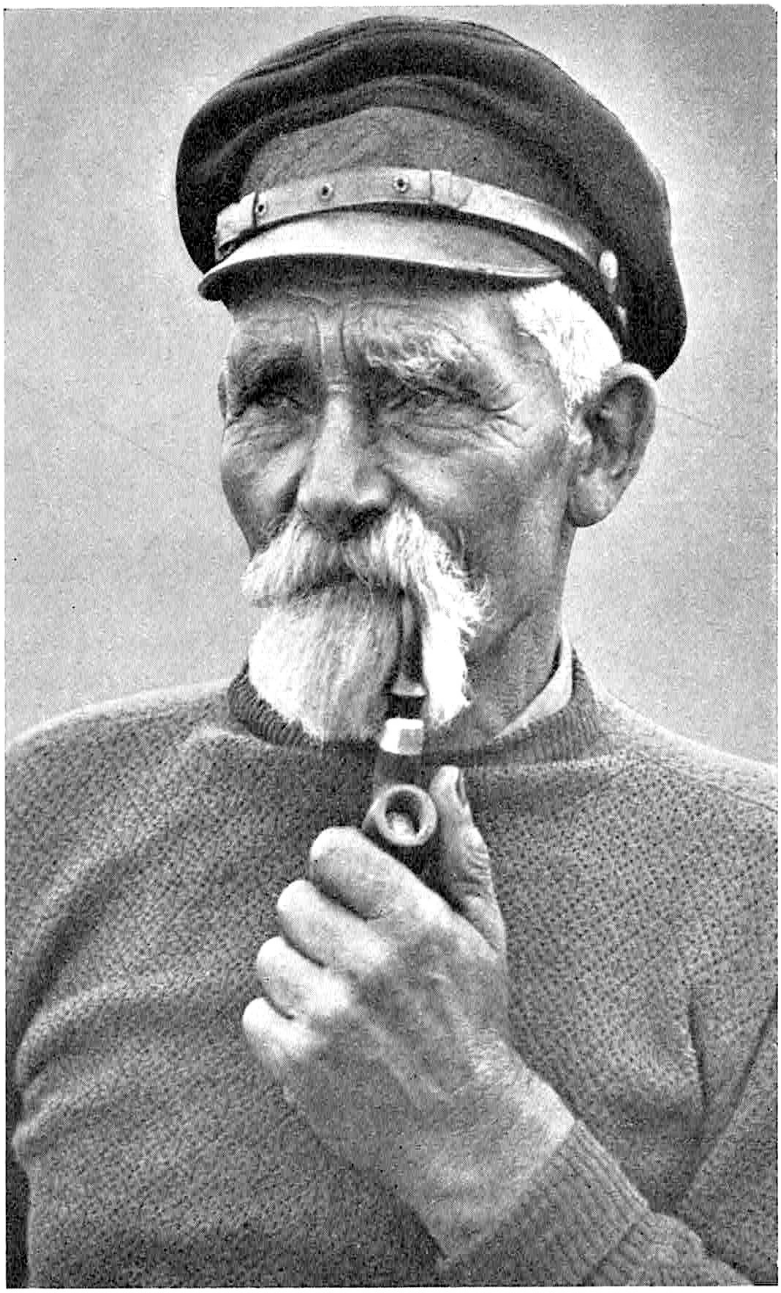
I Modsætning til de fleste andre større Købstæder er Esbjergs Opland af stor geografisk Udstrækning. Esbjerg er gennem Aarene blevet Hovedbyen for Vest- og Sydvestjylland, og een af de Ting, der i høj Grad har

været medvirkende hertil, er den nære Forbindelse, som de Dagblade, der trykkes i Esbjerg, skaber mellem Byen og Omegnen.

Der er særlig Grund til at lægge Mærke til den Betydning, Dagbladet „Vestkysten" i denne Henseende har haft. Og Grunden til, at det skal omtales her, er den, at Bladet den 1. Juli i Aar fejrer sit 25 Aars Jubilæum. 25 Aar er vel i al Almindelighed ikke nogen lang Periode i et Dagblads Historie, men maalt med Esbjerg-Alen er det alligevel en Aarrække, der kan give Udtryk for Byens og til en vis Grad ogsaa Egnens Udvikling. Bladet er i Dag det daglige Bindeled mellem Esbjerg By og 24.773 Hjem i Vestjylland. Og det kommer indenfor et Omraade fra Skjern mod Nord til Tønder mod Syd og Grindsted mod Øst. Hvad det vil sige i markedsgeografisk Henseende er indlysende. For Esbjerg By har det været af meget stor Betydning, at Provinsens trediestørste Dagblad har sit Hjemsted her, og det er derfor naturligt, at der ogsaa paa dette Sted kommer en Lykønskning i Anledning af Jubilæet med Haab om god Udvikling i de Aar, der kommer.

PAA JYLLANDS VESTKYST

ligger Esbjerg. Og Esbjerg... det er den unge By, Danmarks yngste, med den store Nordsøhavn og Danmarks største Fiskerihavn. Med et raskt Erhvervsliv og Nabo til Fanø med den brede, hvide Strand og Danmarks internationale Badested.

Velkommen til **ESBJERG**